

Брюксел, 4 юни 2026 г.
(OR. en)

10131/26

ECOFIN 740
UEM 218
SOC 328
EMPL 157
COMPET 687
ENV 630
EDUC 212
ENER 329
JAI 741
GENDER 68
JEUN 109
SAN 405
ECB
EIB

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 3 юни 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2026) 215 final

Относно: Препоръка за
ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА
относно икономическата, социалната, трудовата, структурната
и бюджетната политика на Литва

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 215 final.

Приложение: COM(2026) 215 final

Брюксел, 3.6.2026 г.
COM(2026) 215 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

**относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната
политика на Литва**

{SWD(2026) 215 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Литва

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ⁽¹⁾, и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) В Регламент (ЕС) 2024/1263 се определят целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж, устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерни бюджетни дефицити. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в контекста на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки.
- (2) На 16 юли 2025 г. Комисията прие своето предложение за Регламент за създаване на Европейски фонд за икономическо, социално и териториално сближаване, за селското стопанство и селските райони, за рибарството и морското дело и за просперитета и сигурността за периода 2028—2034 г., както и за изменение на регламенти (ЕС) 2023/955 и (ЕС, Евратом) 2024/2509 ⁽²⁾.

¹ Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

² Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване за периода 2028—2034 г. на Европейски фонд за икономическо, социално и териториално сближаване, за

Предложението има за цел да повиши ефективността на финансирането от Съюза чрез намаляване на разпокъсаността на финансовата архитектура и да подкрепи държавите членки при координирането на тяхната икономическа политика в съответствие с член 175 от ДФЕС.

- (3) На 25 ноември 2025 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Литва за 2026 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение за 2026 г., в който беше посочено, че Литва не е една от държавите членки, за които ще е необходимо да се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, препоръка за препоръка на Съвета относно човешкия капитал в Европейския съюз, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2026 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната ⁽³⁾ на 21 април 2026 г., а съвместния доклад за заетостта и препоръката относно човешкия капитал — на 9 март 2026 г.
- (4) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компаса за конкурентоспособността — стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на Съюза през следващите пет години. В него трите преобразяващи императива — иновации, декарбонизация и конкурентоспособност и сигурност — се определят като стълбове от критично значение за устойчив икономически растеж. Европейският семестър е уеднаквен с компаса за конкурентоспособността и гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на Комисията, като се създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.
- (5) През 2026 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с последния етап от прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост ⁽⁴⁾. Плановите за възстановяване и устойчивост (ПВУ), заедно с финансирането по линия на политиката на сближаване, бяха от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като в плановите трябваше да се включат по ефективен начин всички или значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните цикли, а програмите, финансирани от европейската политика на сближаване, трябваше да вземат предвид специфичните за всяка държава препоръки. Тъй като МВУ наближава края на своя жизнен цикъл, от съществено значение продължава да бъде поддържането на реформите и инвестициите, подкрепяни и изпълнявани по линия на МВУ, по-специално тези, които допринасят за справяне с предизвикателствата, посочени в специфичните за всяка държава препоръки.

селското стопанство и селските райони, за рибарството и морското дело и за просперитета и сигурността, както и за изменение на регламенти (ЕС) 2023/955 и (ЕС, Евратом) 2024/2509, СОМ(2025) 565 final. Предложеният регламент понастоящем е предмет на преговори със законодателите.

³ ОВ С, С/2026/2434, 28.4.2026 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

⁴ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) На 3 юни 2026 г. Комисията публикува доклада за Литва за 2026 г. В него беше оценен напредъкът на Литва в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки и беше направен преглед на изпълнението от страна на Литва на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Литва. В него бяха оценени също напредъкът на Литва при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.
- (7) На 8 юли 2025 г. след оценката и препоръката на Комисията Съветът прие препоръка, с която одобри националния средносрочен фискално-структурен план на Литва⁵. Планът обхваща периода от 2025 г. до 2029 г. и представя фискална корекция, разпределена за четири години. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи: 6,1% през 2025 г., 5,2% през 2026 г., 4,8% през 2027 г., 4,5% през 2028 г. и 4,3% през 2029 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени въз основа на базовата година 2024, от 6,1% през 2025 г., 11,6% през 2026 г., 17,0% през 2027 г., 22,3% през 2028 г. и 27,5% през 2029 г.
- (8) Военната агресия на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията прикани държавите членки да поискат задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана⁽⁶⁾, като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г. След като получи искането на Литва, на 8 юли 2025 г. Съветът, по препоръка на Комисията, прие препоръка, която позволява на Литва да се отклони от препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи⁽⁷⁾. Периодът, през който се активира националната клауза за дерогация (2025—2028 г.), дава възможност на Литва да преразгледа приоритетите си по отношение на държавните разходи или да увеличи държавните приходи, така че трайно по-високите разходи за отбрана да не застрашат фискалната устойчивост в средносрочен план.
- (9) На 30 април 2026 г. Литва представи своя годишен доклад за напредъка за 2026 г.⁽⁸⁾ при спазването на препоръчителните максимални темпове на растеж на нетните разходи и осъществяването на реформи и инвестиции в отговор на

⁵ Препоръка на Съвета от 8 юли 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Литва (ОВ С, C/2025/3959, 20.8.2025 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3959/oj>).

⁶ Съобщение на Комисията „Създаване на възможност за увеличаване на разходите за отбрана в рамките на Пакта за стабилност и растеж“, Брюксел, 19.3.2025 г. (C(2025) 2000 final).

⁷ Препоръка на Съвета от 8 юли 2025 г., с която се допуска Литва да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложи от Съвета съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263 (Задействане на националната клауза за дерогация) (ОВ С, C/2025/3969, 20.8.2025 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3969/oj>).

⁸ Годишните доклади за напредъка за 2026 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en?prefLang=bg.

основните предизвикателства, установени в специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър.

- (10) Растежът на реалния БВП през 2025 г. беше 2,9 %, а инфлацията по ХИПЦ беше 3,4 %. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 3,0 % през 2026 г. и с 2,1 % през 2027 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 4,4 % през 2026 г. и 2,7 % през 2027 г.
- (11) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ⁽⁹⁾, дефицитът на сектор „Държавно управление“ се е увеличил от 1,3 % от БВП през 2024 г. на 1,8 % през 2025 г. главно поради по-високите социални трансфери и увеличението на заплатите в публичния сектор. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда дефицит, възлизащ на 2,2 % от БВП през 2026 г. и 2,7% от БВП през 2027 г. Увеличението на дефицита през 2026 г. и 2027 г. се дължи на разходната част, по-специално на по-високите разходи за национални инвестиции (2026 г.), отбрана (2027 г.) и социални трансфери и плащанията по лихви (и двете години).
- (12) Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ⁽¹⁰⁾, която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е била експанзионистична — с 1,4 % от БВП през 2025 г. Предвижда се тя да бъде експанзионистична с 1,0 % от БВП през 2026 г., и рестриктивна с 0,4 % от БВП през 2027 г.
- (13) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ⁽¹¹⁾, консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ на Литва нарасна от 38,0 % от БВП в края на 2024 г. на 39,5 % в края на 2025 г. Увеличението на съотношението на дълга през 2025 г. отразява корекцията наличности-потоци. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата за изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда съотношението на дълга към БВП да нарасне до 44,6 % до края на 2026 г. и още до 48,4 % до края на 2027 г. Увеличението на публичния дълг на Литва се дължи на значителните корекции наличности-потоци, свързани главно с излишъците на социалноосигурителните фондове, които водят до натрупване на активи, а не до погасяване на дълга, на предварителното финансиране на разходите за отбрана, както и на увеличаването на дефицита.
- (14) Въз основа на данни на Евростат ⁽¹²⁾ общите разходи за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Литва възлизат на 2,7 % от БВП през 2025 г., което съответства на увеличение от 1,2 процентен пункт от БВП в сравнение с

⁹ Евростат, Европейски показатели, 22 април 2026 г.

¹⁰ Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

¹¹ Евростат, Европейски показатели, 22 април 2026 г.

¹² Евростат, държавни разходи по класификация на функциите на държавното управление (КОФОГ).

референтната 2021 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква те да бъдат 2,9 % от БВП през 2026 г., което съответства на увеличение от 1,5 процентни пункта от БВП в сравнение с 2021 г.

- (15) Съюзът продължава да е изправен пред рискове от прекъсване на енергийните доставки и повишена нестабилност на цените, изострени от геополитическото напрежение, което засяга световните пазари на нефт и газ. Опитът от енергийната криза от 2022—2023 г. показва, че широкообхватните и нецеленасочени мерки водят до големи фискални разходи и са социално и икономически неефективни. След избухването на войната в Близкия изток през февруари 2026 г. Литва прие редица мерки на фискалната политика за смекчаване на въздействието на високите цени на енергията върху домакинствата и предприятията ⁽¹³⁾. Те включват нецеленасочено намаляване на акцизите върху дизеловото гориво и целево намаляване на акцизите върху дизеловото гориво за селското стопанство, и двете от 15 април до 15 юни 2026 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. фискалните разходи за тези мерки се очаква да възлязат на по-малко от 0,1 % от БВП през 2026 г. Според оценките на Комисията, ако тези мерки останат в сила до края на 2026 г., фискалните разходи по тях ще възлязат на 0,1 % от БВП през 2026 г.
- (16) Въз основа на изчисленията на Комисията нетните разходи в Литва са нараснали с 10,5 % през 2025 г. Нетният растеж на разходите през 2025 г. надхвърля препоръчителния максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 1,5 % от БВП на годишна база. Като се има предвид гъвкавостта за по-големи разходи за отбрана, предвидена в националната клауза за дерогация, кумулативното отклонение на нетните разходи възлиза на 0,3 % от БВП.
- (17) Въз основа на изчисленията на Комисията нетните разходи в Литва се очаква да нараснат с 7,2 % през 2026 г. и с 18,4 % кумулативно през 2025 г. и 2026 г. Прогнозният нетен растеж на разходите през 2026 г. надхвърля препоръчителния максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 0,7 % от БВП на годишна база. Когато 2025 г. и 2026 г. се разглеждат заедно, очакваният кумулативен темп на растеж на нетните разходи също е над препоръчителния максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 2,2 % от БВП в кумулативно изражение. Като се вземе предвид гъвкавостта за по-големи разходи за отбрана, предвидена в националната клауза за дерогация, когато 2025 г. и 2026 г. се разглеждат заедно, прогнозното кумулативно отклонение на нетните разходи възлиза на 0,7 % от БВП.
- (18) Данъчните приходи на сектор „Държавно управление“ остават малки в сравнение със средните за ЕС — 33,3 % от БВП през 2024 г. спрямо 40,4 % в ЕС. По-специално приходите от периодичното данъчно облагане на имуществото и екологичното данъчно облагане, които са по-малко вредни за растежа, остават ниски — съответно 0,3 % и 1,8 % от БВП в Литва в сравнение с 0,9 % и 2,1 % в ЕС. Въпреки че неотдавнашната реформа на периодичния данък върху имуществото подобри актуализирането на кадастралните стойности, неговият потенциал за приходи остава ограничен от високия праг, при който се освобождават основните жилища, и ограничената прогресивност на ставките. В същото време данъчната система продължава да позволява данъчен арбитраж

---

¹³ Това отразява положението към крайната дата на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. (4 май 2026 г.).

между заетостта, самостоятелната заетост и някои корпоративни форми, което създава изкривяванията, намалява прогресивността и отслабва събирането на приходите. Въпреки че напредъкът в цифровизацията на данъчната администрация и широкото използване на електронно подаване и предварително попълнени справки-декларации спомогнаха за намаляването на разликата между потенциалните и реално събраните приходи от ДДС до 13,2 % през 2024 г., продължават да съществуват предизвикателства, свързани със спазването на изискванията, а сивата икономика остава над средната за ЕС. Напредъкът в постепенното премахване на субсидиите за изкопаеми горива остава ограничен, като все още са в сила няколко нецеленасочени мерки за подкрепа, включително намалени акцизи върху природния газ, използван за отопление, и преференциално данъчно третиране за някои видове употреба на изкопаеми горива. По-специално субсидиите за изкопаеми горива, които не са насочени нито към енергийната бедност по целенасочен начин, нито към истинските опасения за енергийната сигурност, възпрепятстват електрификацията и не са от решаващо значение за конкурентоспособността на промишлеността, биха могли да се смятат за приоритет на постепенното премахване.

- (19) Въпреки неотдашните увеличения публичните разходи за здравеопазване и дългосрочни грижи, социална закрила и общи обществени услуги остават доста под средните за ЕС, което ограничава навременния и равен достъп до висококачествени услуги. По данни на Евростат⁽¹⁴⁾ през 2024 г. разходите за социална закрила възлизат на 14,7 % от БВП в сравнение с 19,6 % в ЕС, докато разходите за здравеопазване възлизат на 5,8 % от БВП в сравнение с 7,4 % в ЕС, а разходите за дългосрочни грижи — на 1,0 % в сравнение с 1,7 % в ЕС. Разходите за общи обществени услуги⁽¹⁵⁾ останаха структурно малки — 3,6 % от БВП, което е сред най-ниските равнища в ЕС. В здравеопазването запазващият се недостиг на инвестиции, включително в инфраструктура, продължава да оказва натиск върху достъпа, качеството и резултатите. Моделът на финансиране на здравните заведения не е ефективен, тъй като приходите от здравноосигурителните вноски остават структурно недостатъчни за покриване на търсенето и на разходите за здравни услуги, което допринася за нарастващия дефицит на Националната здравноосигурителна каса, дълговете на здравните заведения, неудовлетворените здравни нужди и едно от най-големите преки плащания от пациентите в ЕС, като фармацевтичните продукти и зъболекарските грижи представляват една трета от тези плащания. Що се отнася до социалната закрила, ниските разходи продължават да ограничават въздействието на трансферите върху намаляването на бедността, като същевременно се запазват съществуващите пропуски в предоставянето на социални услуги, което се дължи и на слабостта на настоящия модел на финансиране. Въпреки че Литва финансира значителен дял от социалните услуги от националния бюджет и планира да въведе индивидуализирани кошници за социални услуги, определящи минималните равнища на финансиране, социалните услуги, финансирани от общинските бюджети, остават

¹⁴ Евростат, държавни разходи по класификация на функциите на държавното управление (КОФОГ).

¹⁵ Съгласно класификацията на КОФОГ „обща обществени услуги“ се отнася до разходите за цялостното функциониране на държавното управление, включително централната администрация, законодателните и изпълнителните органи, фискалните и външните работи, операциите с държавен дълг и общите трансфери между равнищата на държавно управление.

неравномерни в различните общини, не отговарят напълно на действителното търсене и често се характеризират с дълго чакане и недостатъчно общинско финансиране.

- (20) Систематичното, съдържателно и навременно участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на инструментите за финансиране на Съюза, както и в контекста на европейския семестър.
- (21) Изпълнението на програмите на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Кохезионен фонд (КФ) в Литва е над средния темп за ЕС както по отношение на подбора на проекти, така и по отношение на плащанията. Важно е да се запази настоящата динамика, като същевременно се увеличи максимално въздействието на инвестициите по места. Литва вече предприема действия в рамките на програмите си по политиката на сближаване, за да повиши конкурентоспособността и растежа. Въпреки това някои области може да се нуждаят от допълнително укрепване на изпълнението, включително свързаните със запазващите се регионални различия, резултатите в областта на иновациите извън големите градски центрове, декарбонизацията на транспорта и достъпността на обществените услуги, особено в селските райони. Същевременно Литва трябва да ускори изпълнението на ФСП, тъй като средствата трябва да бъдат изплатени до края на 2026 г. От съществено значение е да се гарантира, че новите инвестиции, определени от Литва в нейния междинен преглед на фондовете на политиката на сближаване, по-специално тези, свързани с петте приоритета, определени в Регламента за междинния преглед¹⁶, се осъществяват бързо и ефективно.
- (22) Като държава по източната външна граница на ЕС Литва е изправена пред допълнителни предизвикателства, които възпрепятстват перспективите ѝ за икономическо и социално развитие, тъй като съществуващите структурни предизвикателства се изострят. Въздействието на агресивната война на Русия срещу Украйна увеличава натиска върху сигурността, смущава трансграничните икономически дейности, намалява привлекателността на инвестициите и ограничава още повече достъпа до финансиране. Поради опасенията във връзка със сигурността на хората и критичната инфраструктура са необходими инвестиции в гражданска защита, готовност и военна мобилност, които биха могли да предоставят възможности за икономиките на регионите, като същевременно добавят допълнителен натиск върху финансирането на обществените услуги.
- (23) Литва е изправена пред редица предизвикателства, свързани с подобряването на достъпа до финансиране за малките и средните предприятия (МСП), укрепването на капацитета за иновации, повишаването на енергийната ефективност и използването на енергия от възобновяеми източници,

---

¹⁶ Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед.

укрепването на системите за социална закрила и здравеопазване, както и преодоляването на неравенствата в образованието и уменията, необходими на пазара на труда.

- (24) Банковият сектор остава силен според стандартите на ЕС, но достъпът до финансиране е възпрепятстван от силно нежелание за поемане на риск и структурни ограничения. Въпреки изобилната ликвидност и депозитите, банките превръщат относително малка част в кредитиране, което отразява трайна неефективност. В същото време литовските капиталови пазари остават плитки и неликвидни въпреки усилията за насърчаване на регионалната интеграция с Естония и Латвия. Пазарната капитализация на Nasdaq Vilnius възлиза на около 6,2 % от БВП (ТЗ на 2025 г.), доста под равнищата отпреди 2009 г. (30 %) и средната стойност за ЕС (69,9 %), и е ограничена от малкия брой дружества, регистрирани на фондовата борса, което ограничава възможностите за инвестиции и набирането на местен капитал. Освен това, през юни 2025 г. литовският парламент (Сейм) измени Закона за натрупване на пенсии, като замени автоматичното записване във втория стълб с доброволно участие и позволи широко разпространено частично и пълно теглене на пенсионни спестявания. Тези промени значително намалиха участието (с 38 % през Т1 на 2026г.) и допълнително подкопаха и без това много ниското равнище на спестяванията, натрупани в пенсионните фондове, което в края на 2024 г. преди реформата възлизаше на 12,2 % от БВП. Поради това реформата може да доведе до по-малки коефициенти на заместване на дохода при пенсиите и рискува да подкопае по-нататъшното развитие на капиталовия пазар. Следователно укрепването на допълнителната финансирана пенсионна система и насърчаването на дългосрочните спестявания биха могли да подпомогнат достъпа до финансиране, като същевременно засилят дългосрочния икономически растеж и конкурентоспособността.
- (25) В Литва равнищата на иновационна дейност продължават да са умерени и изостава от средното за ЕС равнище по различни показатели за научни изследвания и иновации. Въпреки че публичните инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) са на път да постигнат националните цели, интензивността на НИРД в Литва (около 1 % от БВП) е доста под средната за ЕС (2,24 %), главно поради ниските равнища на инвестициите на предприятията в НИРД (една трета от средната за ЕС). По същия начин броят на заявките за патенти все още е три пъти по-малък от средния за ЕС. Въпреки че Литва предоставя щедри данъчни стимули за НИРД, тяхното използване сред МСП остава ограничено. За да се преразгледат и рационализират данъчните стимули, Министерството на икономиката и иновациите предложи реформа за опростяване на процеса на кандидатстване за получаване на такива стимули, но тя все още не е гласувана от правителството. За да насърчи допълнително частните инвестиции в НИРД, Литва би могла да уточни още повече данъчните стимули в подкрепа на млади предприятия, които все още са губещи.
- (26) Записването във висше образование в областта на науките, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ) остава слабо (25 % в сравнение с целта на ЕС от 32 %), с големи различия между половете (жените съставляват едва 27,3 % от студентите в областта на НТИМ в сравнение със средната стойност за ЕС от 32,2 %). В съчетание с големия процент на отказващи се и относително слабото поемане от пазара на труда на завършилите висше образование в

областта на НТИМ, това допринася за постоянния недостиг на работна ръка в ключови сектори на прехода и растежа, по-специално информационните и комуникационните технологии. Въпреки че бяха въведени допълнителни стипендии в областта на НТИМ за студенти в региони извън Каунас и Вилнюс, необходими са допълнителни целенасочени мерки за стимулиране на записването, преодоляване на неравнопоставеността между половете и намаляване на процента на отказващите се.

- (27) Процентът на публично-частните научни съвместни публикации в Литва е най-малък в ЕС, докато публичните разходи за НИРД, финансирани от предприятия, възлизат на една трета от средната стойност за ЕС, като и двата показателя показват слаби връзки между науката и бизнеса. Важен фактор, допринасящ за това, е структурната и институционалната слабост на публичната научна база, като капацитетът за научни изследвания и иновации е разпръснат в множество университети и научноизследователски институции. Литва планира да извърши цялостна оценка на резултатите на цялата публична научноизследователска база — университети, колежи и научноизследователски институти. Този процес обаче ще започне през 2028 г. Освен това, въпреки че настоящият режим на Литва в областта на интелектуалната собственост (ИС) позволява споделена собственост между университетите и предприятията, предприятията невинаги са запознати с този гъвкав режим, което възпрепятства сътрудничеството между науката и бизнеса.
- (28) Регионалните различия в Литва продължават да бъдат значителни и се увеличават, тъй като Вилнюс и няколко по-големи града концентрират населението, по-високите доходи и качествените обществени услуги, докато други окръзи, особено селските райони, изостават. Въпреки че правното основание за междуобщинското сътрудничество беше укрепено, сътрудничеството на практика остава ограничено и разпокъсано, възпрепятствано от недостатъчно развитите договорености за поделяне на разходите, неравномерния административен капацитет и силната фискална централизация. До момента изпълнението до голяма степен се основава на ad hoc споразумения, модели за делегиране или сключване на договори и специфични за сектора договорености, а не на систематична рамка за трайно съвместно предоставяне на услуги в няколко общини. По-силната институционална подкрепа, съчетана с подходящи стимули, би спомогнала за обединяване на ресурсите, подобряване на предоставянето на обществени услуги и на инфраструктурата и привличането на инвестиции в изоставащите региони.
- (29) Литва е постигнала напредък в разширяването на вътрешния капацитет за енергия от възобновяеми източници, който се е увеличил с повече от 30 % в сравнение с 2024 г. до 6 121 MW през 2025 г., което се дължи на силния растеж на слънчевата енергия и вятърната енергия от разположени на сушата инсталации. Страната също така разшири децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници. Литва напредва към намаляване на зависимостта си от вносна електроенергия, но продължават да съществуват предизвикателства, тъй като производственият капацитет на страната все още е ограничен, гъвкавостта на системата все още се развива и ограниченията на мрежата остават. Това излага страната на външни колебания в цените и засилва необходимостта от защита на критичната инфраструктура, за да се предотвратят потенциални рискове за доставките. Литва укрепи електроенергийната си

система, включително чрез реформи за рационализиране на издаването на разрешения, инвестиции в преносна инфраструктура и съхранение, както и синхронизация с континенталната европейска синхронна зона. Въпреки това ограниченията в капацитета на мрежата, гъвкавостта на системата и трансграничните междусистемни връзки продължават да ограничават интегрирането на енергията от възобновяеми източници и да допринасят за нестабилността на цените.

- (30) Потреблението на енергия в жилищния сектор продължава да нараства, тъй като разширяването на жилищния фонд и нарастващата застроена площ на съществуващите сгради надвишават повишаването на ефективността от мерките за саниране. Отоплението и охлаждането представляват 79 % от потреблението на енергия в жилищния сектор, като все още до голяма степен се основават на природен газ, въпреки нарастващото навлизане на възобновяеми източници. Въпреки значителните усилия, положени през последните години — за подобряване на координацията и постигане на напредък в санирането на сгради — Литва е изложена на риск да не постигне целевото си (15 %) намаляване на първичното енергийно потребление до 2030 г., което от своя страна възпрепятства напредъка в справянето с енергийната сигурност и енергийната бедност. Необходимо е допълнително и ускорено разгръщане на санирането на сгради, за да се намалят търсенето на енергия и разходите за отопление и охлаждане. Прилагането на мерки в тази насока изправено пред структурни предизвикателства, включително недостиг на работна ръка, които ще трябва да бъдат преодоляни.
- (31) Литва е изправена пред предизвикателства при прехода си към кръгова икономика и промишленост с нулеви нетни емисии. Напредъкът по отношение на повторната употреба и рециклирането е в застой, а обработката продължава да бъде съсредоточена на по-ниските равнища в йерархията на отпадъците. Производителността на ресурсите в Литва е два пъти по-ниска от средната за ЕС и е четвъртата най-ниска в ЕС, което оказва въздействие върху ресурсната ефективност и производствените разходи на промишлените отрасли. Процентът на кръгово използване на материалите е три пъти по-малък от средния за ЕС и е в застой на същото равнище през последните 10 години. Промишлеността не е основен източник на емисии в Литва, но нейната интензивност на емисиите е почти два пъти по-висока от средната за ЕС. Въпреки това липсва хармонизиран, съчетаващ политически стимули и механизми за финансиране подход за насърчаване на декарбонизацията на промишленото производство, кръговите техники и технологиите за нулеви нетни емисии. Междувременно промишленият преход би могъл да бъде съчетан с преминаване към по-кръгова икономика, особено в областта на опаковките, строителните материали и веригите за създаване на стойност в областта на биоикономиката. Веригите на доставки на Литва зависят в по-голяма степен от екосистемните услуги, отколкото средната стойност за ЕС, докато уязвимостта на транспортната инфраструктура към рискове, свързани с климата, е сред най-силните в ЕС. Поради това инвестициите в опазването на природния капитал и адаптирането към изменението на климата са важни за икономическата конкурентоспособност.
- (32) Емисиите от транспорта в Литва остават трайно високи, като на автомобилния транспорт се падат 44 % от емисиите при разпределянето на усилията през 2024 г. Въпреки първоначалните стъпки за увеличаване на използването на

устойчив транспорт, пътуванията на пътниците се характеризират с изключителна зависимост от автомобили, като през 2024 г. 92,1 % от пътуванията са били с лични превозни средства. Тази зависимост се поддържа от един от най-старите и най-замърсяващи автомобилни паркове в ЕС, където над 27 % от превозните средства са на възраст най-малко 20 години, а 63,4 % продължават да се задвижват с дизелово гориво. Приемането на по-чисти алтернативи продължава да бъде бавно, тъй като новорегистрираните електрически превозни средства, задвижвани с акумулаторни батерии, представляват едва 5,9 % от пазара през 2024 г., което е значително под средното равнище за ЕС от 13,6 %. Фискалните пречки, като например липсата на годишен данък за замърсяване от автомобили, продължават да демотивират обновяването на автомобилния парк, докато липсата на въведено електронно таксуване за тежкотоварните превозни средства възпрепятства навлизането на екологосъобразни алтернативи за превоз на товари. Усилията за подобряване на координацията и привлекателността на обществения транспорт продължават, но все още не са довели до значително преминаване към други видове транспорт. Навлизането на обществения транспорт е възпрепятствано от слабата междуобщинска свързаност и разпокъсаното планиране. Продължава да има неизползван потенциал за декарбонизация в железопътния транспорт, но въздействието му върху околната среда е ограничено от ниската степен на електрификация от 7,9 % в сравнение със средната стойност за ЕС от 56,9 %. Въпреки че проекти като електрификацията на линията Kaišiadorys-Klaipėda напредват, по трансграничния проект Rail Baltica има закъснения и не се очаква да бъде завършен преди 2030 г.

- (33) Здравната система в Литва се характеризира с висока степен смъртност от лечими и предотвратими заболявания, както и очаквана продължителност на живота при раждане, която е под средната за ЕС. Резултатите в областта на здравеопазването в страната се характеризират също с по-висока смъртност в трудоспособна възраст от средната за ЕС, а значителна част от населението се сблъсква с трудности при достъпа до качествени здравни услуги. Освен това здравната система е засегната от недостиг на здравни професионалисти, особено в отдалечените райони, и от застаряването на медицинските сестри, което оказва влияние върху предоставянето на здравни услуги. Неравномерното географско разпределение на лекарите и относително ниското възнаграждение на общопрактикуващите лекари също ограничават достъпа до грижи. Освен това системата за дългосрочни грижи (ДСГ) е изправена пред значителни предизвикателства, с малък брой работници в областта на ДСГ на 100 лица на възраст 65 и повече години, а всеобхватният и интегриран модел на ДСГ все още е в процес на внедряване.
- (34) Въпреки неотдавнашните реформи, включително реформата на минималния доход, Литва продължава да е изправена пред значителни предизвикателства при справянето с неравенството в доходите, бедността и социалното изключване, като напредъкът до момента остава ограничен. През 2025 г. дялът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, се увеличи за втора поредна година, достигайки 26,3 %, което е доста над средното за ЕС, което излага на значителен риск целта на Литва за намаляване на бедността до 2030 г. Неравенството в доходите също продължава да е сред най-големите в ЕС. Особено засегнати са уязвимите групи, по-специално хората с увреждания, чийто риск от бедност или социално изключване остава най-голям в ЕС, хората на възраст 65 и повече години и хората, живеещи в селски и отдалечени региони.

Тези предизвикателства показват слабости в обхвата, адекватността и ефективността на системата за социална закрила (включително пенсиите). Въздействието на социалните обезщетения върху намаляването на бедността остава ограничено въпреки лекото подобрене през 2025 г. Адекватността на основните обезщетения остава слаба, тъй като средните обезщетения за безработица, пенсиите за старост и социалното подпомагане остават под прага на бедността, докато продължават да съществуват пропуски в обхвата, особено сред самостоятелно заетите лица. Неотдавнашните промени във втория стълб на пенсионната схема, включително премахването на автоматичното записване и разширяването на възможностите за теглене, могат допълнително да отслабят адекватността на пенсиите в бъдеще. Продължават да съществуват значителни териториални различия в достъпа до социални услуги между общините. Предоставянето на социални услуги остава неравномерно, докато тяхното финансиране е твърде зависимо от фондовете на ЕС и недостатъчно съобразено с местното търсене. Тези слабости се задълбочават от липсата на изчерпателни данни на местно равнище, централизирана база данни и ефективна централизирана система за мониторинг на социалните услуги, което ограничава надзора, планирането и управлението на предоставянето на социални услуги в цялата страна.

- (35) В Литва броят на кандидати за социални жилища и чакащите дълго продължава да бъде много голям. През 2025 г. 10 750 семейства са били в списъците с чакащи, а средното време за чакане за социални жилища е било 5,53 години през 2025 г. Въпреки че значителни средства от ЕС са заделени за подобряване на достъпа до социални жилища и тяхното качество, очаква се тези усилия да решат проблема само частично. Това подчертава необходимостта от допълнителни мерки, включително чрез изграждане на допълнителни жилищни единици и подходяща социална политика, за да се гарантира, че социалните жилища отговарят на основните стандарти за качество и безопасност и са достъпни за хората с увреждания и многодетните семейства.
- (36) С оглед на решаващата роля на човешкия капитал за повишаване на конкурентоспособността и стратегическата автономност на Съюза, през 2026 г. Съветът препоръчва на държавите членки да предприемат действия за спешно справяне със структурните предизвикателства, свързани с човешкия капитал, в областта на уменията и образованието, които спъват конкурентоспособността. Специфичните за държавата препоръки за 2026 г., отправени към Литва, могат да допринесат за изпълнението на препоръката на Съвета относно човешкия капитал в Съюза.
- (37) Общата образователна система на Литва е изправена пред трайни предизвикателства, включително неравенство и значителни различия между градските и селските райони. В селските райони участието в образованието и грижите в ранна детска възраст е по-слабо, а образователните резултати са по-посредствени. Въпреки че финансираните по МВУ инициативи, като например Програмата за училищата на хилядолетието, подобриха приобщаването и резултатите от обучението в някои училища, неотдавнашните корекции в политиката, които позволяват по-малки класове в гимназиите в селските райони, рискуват да подкопаят напредъка в подобряването на качеството, равенството и ефективността на училищната мрежа.
- (38) Учителската професия изпитва постоянен недостиг, особено в селските райони и дисциплините в областта на НТИМ. Образователната система е изправена пред

значителни предизвикателства, тъй като почти половината от младите учители възнамеряват да напуснат професията в срок от пет години, а работната сила е с най-голям дял на застаряващи учители в прогимназиалните училища в ЕС. За да се преодолее този недостиг, от съществено значение са целенасочените мерки за привличане и задържане на учителите.

- (39) Недостигът на работна ръка в ключови сектори като здравеопазването, публичната администрация, транспорта и финансите подчертава слабостите в настоящата система за обучение с цел придобиване на умения. Професионалното образование и обучение (ПОО) в Литва продължава да бъде недостатъчно привлекателно, което пряко допринася за недостига на работна ръка. Тази липса на привлекателност в програмите за ПОО изостря недостига на работна сила, който възпрепятства икономическата производителност и растежа. Укрепването на професионалното ориентиране в училищата чрез практически мерки като обмяна на опит чрез наблюдение на работата на колеги в областта на ПОО и обучение чрез посещения на работодатели би могло значително да подобри осведомеността на учениците относно възможностите за професионално обучение и да повиши привлекателността на ПОО. Литва предприе стъпки чрез важни реформи за повишаване на съответствието на висшето образование с нуждите на пазара на труда, но по-добри резултати в тази област се очакват едва от 2028 г. Непрекъснатото укрепване на съответствието с нуждите на пазара на труда и обхвата на образованието за възрастни, особено за безработните, нискоквалифицираните и други уязвими групи, е от съществено значение за преодоляване на недостига на умения и на работна ръка.
- (40) Запазващата се безработица, включително дълготрайната безработица, показва слабости във функционирането на активните политики по заетостта. В Литва търсенето на активни политики по заетостта постоянно надвишава действителния брой на участниците, което оказва отрицателно въздействие върху обхвата на тези политики и следователно върху интеграцията на безработните на пазара на труда. Въпреки че активните политики по заетостта разчитат в голяма степен на финансиране от ЕС, това финансиране е изчерпано, което заедно с недостатъчните средства от бюджета и нарастващите разходи за политиката представляват основните фактори за слабия обхват на активните политики по заетостта. През 2025 г. участието в тези политики спадна до почти една трета от равнищата през 2024 г. и се очаква да остане на това равнище и през 2026 г. Увеличаването на националното финансиране и разработването на устойчив модел на финансиране биха могли да подобрят обхвата на активната политика по заетостта и да спомогнат за намаляване на безработицата. Поради бързо застаряващото общество и прогнозното намаляване на работната сила са необходими допълнителни усилия за насърчаване на интеграцията на пазара на труда на хората с увреждания, младите хора, незаети с работа, учене или обучение, и други уязвими групи, които се нуждаят от усилия, надхвърлящи активните политики по заетостта. Преодоляването на тези предизвикателства би допринесло и за подпомагане на възходящата социална конвергенция в съответствие с анализа на Службите на Комисията на втория етап по държави въз основа на характеристиките на Рамката за социална конвергенция ⁽¹⁷⁾.

¹⁷

[SWD \(2026\) 122 – Анализ на втория етап по държави на социалната конвергенция в съответствие с Рамката за социална конвергенция \(РСК\)](#), 2026 г.

- (41) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, през 2026 г. Съветът препоръчва на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за да изпълнят препоръката от 2026 г. относно икономическата политика на еврозоната. За Литва препоръка 1 спомага за изпълнението на първата, втората и петата препоръка относно еврозоната, препоръка 2 спомага за изпълнението на четвъртата препоръка относно еврозоната, препоръка 3 спомага за изпълнението на петата, седмата и единадесетата препоръка относно еврозоната, препоръка 4 спомага за изпълнението на седмата препоръка относно еврозоната, а препоръки 5 и 6 спомагат за изпълнението на петата препоръка относно еврозоната.

ПРЕПОРЪЧВА на Литва да предприеме през 2026 г. и 2027 г. следните действия:

1. С оглед на отклонението, регистрирано до 2025 г., и същественото отклонение, прогнозирано от Комисията за 2026 г. спрямо препоръчания таван на нетните разходи, да предприеме действия за контрол на нетните разходи, така че те да са в съответствие с максималните темпове на растеж, препоръчани от Съвета на 8 юли 2025 г., като същевременно използва гъвкавостта съгласно националната клауза за дерогация за по-големи разходи за отбрана. Да увеличи разходите и готовността за отбрана, като същевременно гарантира ефективността на разходите и постепенно адаптира бюджета, за да поддържа структурно по-високи разходи за отбрана. Да гарантира, че всички мерки, предприети за смекчаване на въздействието на покачването на цените на енергията, са временни и насочени към защита на уязвимите домакинства или задоволяването на нуждите на енергоемките предприятия, запазват стимулите за икономии на енергия, като същевременно гарантират, че фискалните разходи за тях са съвместими с ангажиментите по фискалната рамка на ЕС. Да разшири приходите на сектор „Държавно управление“, като увеличи ролята на данъците, които са по-малко вредни за растежа, подобри спазването на данъчното законодателство, рационализира и опрости специалните данъчни режими и продължи постепенната отмяна на нецеленасочените субсидии за изкопаеми горива. Да осигури подходящо финансиране за здравеопазването, социалната закрила и общите обществени услуги и подобри моделите на финансиране на социалните услуги и здравните институции.
2. Да осигури непрекъснатост на реформите и инвестициите, осъществявани в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост. Да поддържа импулса за изпълнение в рамките на програмите на политиката на сближаване, като се основава, когато е целесъобразно, на преразпределението към стратегическите приоритети и възможностите за гъвкавост в междинния преглед на рамката на политиката на сближаване. Да се справи със специфичните социално-икономически предизвикателства и предизвикателствата, свързани със сигурността и гражданската готовност, които засягат регионите по източната външна граница на ЕС.
3. Да подобри достъпа до финансиране за малките и средните предприятия, включително чрез стимулиране на конкуренцията във финансовите услуги, повишаване на ликвидността на капиталовия пазар, насърчаване на по-голямо участие на финансовите пазари и укрепване на допълнителните пенсионни схеми чрез капитализация. Да улесни частните инвестиции в НИРД, включително чрез преразглеждане на съществуващите данъчни стимули. Да

разработи стимули за сътрудничество между бизнеса и науката, наред с другото, чрез укрепване на капацитета на публичната научна база да допринася за бизнес иновациите. Да стимулира записването в областта на НТИМ след завършено средно образование, по-специално за жените. Да преодолее регионалните различия чрез засилване на институционалната подкрепа и чрез предоставяне на стимули за насърчаване на междуобщинското сътрудничество за споделено предоставяне на обществени услуги и привличане на инвестиции в регионите.

4. Да намали още повече зависимостта от изкопаемите горива и вноса на енергия и да осигури достатъчен капацитет и достъп до електроенергийната мрежа в подкрепа на разгръщането на възобновяемите енергийни източници. Да ускори и увеличи санирането на сгради, включително чрез преодоляване на недостига на работна ръка. Да постигне напредък в трансформацията на чистата промишленост и прехода към кръгова икономика чрез увеличаване на производителността на ресурсите. Да ускори декарбонизацията на транспорта, особено на автомобилния и железопътния транспорт, включително чрез завършването на Rail Baltica, и подобряването на координацията и привлекателността на обществения и устойчивия транспорт, за да се увеличи използването му.
5. Да укрепи достъпа до първични грижи и грижи в общността и да увеличи наличието на специалисти в областта на здравеопазването и дългосрочните грижи, особено в отдалечените райони. Да се справи с неравенството в доходите и бедността чрез увеличаване на обхвата и адекватността на системата за социална закрила, създаване на централизирана система за мониторинг на социалните услуги и разширяване на предлагането на качествени социални жилища.
6. Да подобри качеството, справедливостта и ефективността на системата на общото образование, като обърне специално внимание на разликите в постиженията между градските и селските райони, и същевременно повиши привлекателността на учителската професия, за да се реши проблемът с недостига. Да се справи с недостига на умения чрез повишаване на съответствието на висшето образование с нуждите на пазара на труда, повишаване на привлекателността на ПОО, подобряване на ученето за възрастни, включително за уязвимите групи, и увеличаване на обхвата на активните политики по заетостта.

Съставено в Брюксел на година.

*За Съвета
Председател*